

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ**
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра філософії, соціології та політології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

(пост. п. 9 від «26» квітня 2018 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

**СВІТОВА КУЛЬТУРА /
WORLD CULTURE**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2018

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено

Автори: Латигіна Н.А., докт. політ. наук, проф.,
Кравченко А.А., докт. філос. наук, проф.,
Кизименко І.О., канд. іст. наук, доц.

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри філософських та соціальних наук протокол № 22 від 11 квітня 2018 р.

Рецензенти: Криворучко О.В., докт. техн. наук, проф.,
Роскладка А.А., докт. екон. наук, проф.,
Ткаченко Т.І., докт. екон. наук, проф.,
Фоміна О.В., докт. екон. наук, доц.,
Хоружий Г.Ф., докт. філос. наук, проф.

Навчально-методичне видання

СВІТОВА КУЛЬТУРА

ПРОГРАМА

освітній ступінь	«бакалавр»
галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
спеціальність	242 «Туризм»
спеціалізація	«Міжнародний туризм»

Автори: ЛАТИГІНА Наталія Анатоліївна
КРАВЧЕНКО Алла Анатоліївна
КИЗИМЕНКО Ірина Олексіївна

Видавець і виготовлювач
Київський національний торговельно-економічний університет
вул. Кіото, 19, м. Київ-156, Україна, 02156

- © Латигіна Н.А., Кравченко А.А., Кизименко І.О.
- © Київський національний торговельно-економічний університет, 2018

ВСТУП.

В умовах глобалізаційних трансформацій та швидкого розвитку постіндустріального суспільства знання і розуміння значення світової культурної спадщини слугує вагомим підґрунтям розвитку особистості майбутнього фахівця.

Вивчення дисципліни «Світова культура» студентами сприятиме формуванню цілісного уявлення про культуру і мистецтво, осмислення культури як способу самоідентифікації людини як духовної істоти, як сукупності форм і засобів прояву людської сутності.

Програма розроблена для студентів освітнього ступеню «бакалавр», спеціальностей 073 «Менеджмент», 071 «Облік і оподаткування», 121 «Інженерія програмного забезпечення», 124 «Системний аналіз», 125 «Кібербезпека», 242 «Туризм»; спеціалізацій «Туристичний менеджмент», «Фінансовий контроль і аудит», «Облік і оподаткування», «Системний аналіз», «Безпека інформаційних і комунікаційних систем в економіці». «Світова культура» є вибірковою дисципліною циклу загальної підготовки.

I. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни (компетентності), її місце у освітньому процесі

Мета викладання навчальної дисципліни – формування системи знань про світовий культурний процес, про основні досягнення світової художньої культури та мистецтва, засвоєння загальнолюдських культурних цінностей, збагачення духовного світу людини, формування її моральних і естетичних потреб.

Завдання навчальної дисципліни:

- викласти теоретичні засади культури, визначити передумови її виникнення, тенденції розвитку та основні принципи функціонування;
- розглянути багатомісячну історію світової культури, проаналізувати основні етапи її розвитку;
- розкрити специфіку мистецтва, визначити його роль у формуванні світової культури;
- ознайомити студентів з основними художніми стилями, напрямками і школами, які склалися в світовому мистецтві;
- сприяти формуванню творчого підходу до використання отриманих знань, умінь і навичок у практичній роботі.

Предметом навчальної дисципліни є дослідження основних закономірностей, динаміки розвитку і функціонування світової культури.

Основні соціально-особистісні, професійні компетентності можна визначити у тому, що студенти повинні знати:

- сутність, структуру, функції культури, її місце в житті людини і суспільства;
- провідні тенденції розвитку світової культури та мистецтва;
- художні стилі, властиві різним культурним епохам, особливості та результати творчості провідних діячів світової культури і мистецтва;
- особливості національних культур, їх взаємозв'язок і взаємодію в сучасних умовах;
- найважливіші пам'ятки світової культурної спадщини; окремі культурні артефакти, що розкривають сутність та особливості найбільш значимих історико-культурних епох та сучасних локальних культур, знання яких сприятиме розвитку екскурсійного туризму.

Вміти:

- на репродуктивному рівні – розуміти та використовувати основні культурологічні та мистецтвознавчі поняття у повсякденному житті; змістовно і послідовно аналізувати основні культурні епохи, їх історико-культурні та мистецькі пам'ятки, художню мову різних видів візуальних мистецтв;
- на евристичному рівні – аналізувати закономірності розвитку світової культури та мистецтва; самостійно робити висновки і узагальнення культурологічних проблем; володіти творчим підходом до аналізу творів мистецтва у контексті певної епохи.

Місце в освітньому процесі: попередньою умовою вивчення дисципліни «Світова культура» є базові знання зі світової історії на рівні повної загальної середньої освіти.

Дисципліна розрахована на 180 годин, 6 кредитів за ЄКТС, зокрема: лекції – 34 год., семінарські заняття – 34 год., самостійна робота 112 год. Форма підсумкової атестації - екзамен.

II. Результати вивчення дисципліни

ТАБЛИЧКА

III. Зміст дисципліни

Тема 1. Вступ до дисципліни «Світова культура». Поняття культури.

Сутність культури. Поняття «світової культурної спадщини». Становлення культури як продукту людської спільноти. Людина як продукт біологічної та культурної еволюції. Функції та складові культури.

Мистецтво як квінтесенція художньої культури. Поняття «мистецтво». Мистецтво як соціальний та культурний феномен. Функції мистецтва. Історія дослідження проблеми морфології мистецтва. Моделі морфології мистецтва. Поняття «твір мистецтва». Поняття «вид» та «жанр» мистецтва. Класифікація видів мистецтва: просторові, часові, синтетичні. Характеристика видів мистецтва. Види і жанри образотворчого мистецтва. Живопис як вид образотворчого мистецтва. Характеристика жанрів живопису. Види станкового та монументального живопису. Скульптура як вид образотворчого мистецтва. Класифікація видів скульптури. Архітектура як вид образотворчого мистецтва. Еволюція художніх напрямів мистецтва. Поняття «історія мистецтва». Загальна періодизація історії мистецтва.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5.

Додатковий: 3,5,7,8,10,14,16,17,19,20.

Інтернет-ресурси: 1,2.

Тема 2. Виникнення культури та мистецтва в первісному суспільстві.

Основні етапи антропогенезу і зародження культури у первісному суспільстві. Характерні риси ранніх форм культури. Становлення елементів духовної організації первісного суспільства. Первісні релігійні вірування. Зародження мистецтва та його роль у житті первісної людини. Специфіка первісного мистецтва. Мистецтво епохи палеоліту, мезоліту, неоліту та енеоліту.

Мистецтво палеоліту. Загальна характеристика періоду. Концепції виникнення образотворчої діяльності. Реалістичний та умовно-символічний шлях розвитку палеолітичного мистецтва. Сюжети в мистецтві верхнього палеоліту та їх семантика: зооморфні й антропоморфні зображення, геометричні знаки і орнамент. Мистецтво періоду Оріньяк. Еволюція зображень від перших малюнків тварин до зображень з правильними пропорціями і чітким контуром. «Венери

палеоліту» – символ родючості, народження нового. «Сікстинські капели палеоліту» (Альтаміра, Ляско).

Мистецтво мезоліту. Загальна характеристика періоду. Розширення світоуявлення. Зміни в образотворчому мистецтві. Художні особливості зображень: створення динамічних багатофігурних композицій, головний персонаж яких – людина (сцени полювання, збройних зіткнень, танців, збору меду тощо). Схематизм людської фігури. Пам'ятки мистецтва мезоліту.

«Неолітична революція» та її культурні наслідки. Художня практика епохи неоліту. Зникнення монументальних наскальних розписів. Декорування кераміки та петрогліфи. Виникнення умовно-орнаментальних форм в мистецтві: символів та знаків. Орнаментальне мистецтво.

Мегаліти як таємничі пам'ятки первісної культури.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5.

Додатковий: 3,5,7,8,10,14,16,17,19,20.

Інтернет-ресурси: 1,2.

Тема 3. Культура і мистецтво Стародавнього Єгипту та Месопотамії.

Засади формування культур Стародавнього Сходу. Східна деспотія та «азійський спосіб виробництва» як соціальна основа стародавніх культур. Феномен «східного типу мислення». Генеза культури Стародавнього Єгипту та її надбання. Зв'язок мистецтва з релігією у Стародавньому Єгипті. Образотворчий канон у мистецтві Єгипту (сюжетний, пропорційний, кольоровий). Культ мертвих і його місце в культурі Стародавнього Єгипту. Єгипетські піраміди та їх сакральне значення.

Розвиток культури Давньої Месопотамії. Архітектура Месопотамії. Художня культура та мистецтво Давнього Межиріччя. Художня культура та мистецтво Шумеру. Мистецтво Вавилону та Ассирії.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5.

Додатковий: 3,5,6,7,8,10,14,16,17,19,20.

Інтернет-ресурси: 1,2.

Тема 4. Культура Стародавньої Індії.

Хараппа. Релігійно-філософські вчення. Веди. Упанішади. «Бхагават-Гіта». Індуїзм і буддизм. «Рігведа». Суспільні цінності в

індійській культурі. Літературні пам'ятки Стародавньої Індії. «Махабхарата» і «Рамаяна». Специфіка образотворчого мистецтва Стародавньої Індії. Особливості архітектури. Розвиток музичного мистецтва. Індійський традиційний танець. Повсякденне життя.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5.

Додатковий: 3,5,6,7,8,10,14,16,17,19,20.

Інтернет-ресурси: 1,2.

Тема 5. Культура Стародавнього Китаю.

Унікальність давньокитайської культури. Світоглядні та релігійні засади формування китайської культури. Даосизм і конфуціанство. Суспільні цінності в культурі традиційного Китаю. Значення етики та ритуалу для традиційного Китаю. Традиції та повсякденність китайської сім'ї.

Наука в Стародавньому Китаї. Диво китайської медицини. Китайська література. Специфіка образотворчого мистецтва. Скульптура. Китайська архітектура. Кулінарні традиції Китаю. Традиційний Китай і Захід.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5.

Додатковий: 3,5,6,7,8,10,14,16,17,19,20.

Інтернет-ресурси: 1,2.

Тема 6. Специфіка японської культури.

Самобутність та оригінальність японської культури. Культура Японії в колі азійських культур. Соціально-економічні, світоглядні та релігійні засади формування японської культури. Синтоїзм, буддизм і конфуціанство. Епоха законів. Вплив стану самураїв та політики сегунів на розвиток культури.

Специфіка японського мистецтва. Поезія. Каліграфія. Живопис. Архітектура та японські сади. Бусідо.

Сценічне мистецтво: драма Но, театр Кабукі. Повсякденне життя та побутова культура японців. Чайна церемонія.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5.

Додатковий: 3,5,6,7,8,10,14,16,17,19,20.

Інтернет-ресурси: 1,2.

Тема 7. Антична культура та мистецтво.

Культура Стародавньої Греції як джерело європейської культури. Культурні досягнення та цінності Античної Греції. Давньогрецька архітектура і пластичне мистецтво: передумови виникнення та засади розвитку. Кносські «парижанки». Зародження та розвиток театру в добу Античності. Олімпійські ігри.

Грецька міфологія та релігія. Класичні літературні жанри Стародавньої Греції. Давньогрецький героїчний епос. Поєми «Іліада» і «Одіссея» як пам'ятки давньогрецької літератури. Вазопис. Геометричний стиль розпису. Афініські вази VIII ст. до н.е.

Людина у давньогрецькій мистецькій традиції. Становлення давньогрецької монументальної скульптури: куриси і кори. Розвиток архітектури. Основні типи архаїчних храмів (житло бога, периптер). Формування системи архітектурних ордерів. Характеристика ордерів: доричний, іонічний, коринфський. Фресковий живопис на міфологічні та героїчні сюжети.

Архітектурно-скульптурний ансамбль Афініського акрополя. Нові тенденції у розвитку скульптури: образ атлета як втілення досконалої людської краси. «Дискобол» Мирона та «Доріфор» Поліклета. Внесок Фідія і його школи у розвиток давньогрецької скульптури. Монументальний живопис. Зміни в архітектурі у період пізньої класики. Гробниця царя Мавсола в Галікарнасі. Театр в Епідаврї. Творчість грецьких скульпторів Праксителя, Скопаса, Лисиппа. Афродіта Кнідська – перше в грецькому мистецтві скульптурне зображення оголеної жіночої фігури. Монументальна скульптура: «Ніка Самофракійська», «Афродіта Мілоська», «Лаокоон».

Стародавній Рим: специфіка і оригінальність римської культури. Прагматизм і утилітаризм римської культури. Своєрідність римського скульптурного портрету. Архітектура Стародавнього Риму. Музейон – науковий і мистецький осередок елліністичної культури.

Мистецтво Римської республіки. Вплив римського світобачення на зміни у мистецтві. Архітектура. Ордерна аркада. Розбудова Риму. Римський Форум. Аппієвий шлях. Давньоримський живопис. Розписи будинків у Помпеях і Геркуланумі.

Августівський класицизм. Містобудування та архітектура. Форум Августа. Форум Трояна. Будівництво палаців, віл, громадських споруд, лазень, акведуків, фонтанів, мостів та доріг (золотий будинок імператора Нерона, міст Фабриція, акведук Клавдія). Тріумфальні арки. Тріумфальна арка Тіта. Храмове будівництво. Пантеон – найбільший римський купольний храм. Колона Траяна в Римі як витвір мистецтва та

цінне історичне джерело. Амфітеатр «Флавіїв» - Колізей. Гладіаторські бої.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5.

Додатковий: 3,5,7,8,10,14,16,17,19,20.

Інтернет-ресурси: 1,2.

Тема 8. Культура арабо-мусульманського світу.

Захід і Схід у світовій культурній традиції. Іслам як духовний феномен, його зародження та еволюція. Іслам як система духовно-ціннісних орієнтирів арабо-мусульманської культури. Основні напрями в ісламі: сунізм та шиїзм. Суфізм як мусульманський містицизм. Морально-правові аспекти ісламської культури.

Досягнення арабської науки. Філософія. Арабська мова. Особливості художньої культури арабо-мусульманського світу. Специфіка арабо-мусульманського мистецтва. Арабська архітектура. Вплив ісламу та арабського Сходу на розвиток світової культури.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5.

Додатковий: 3,5,7,8,10,14,16,17,19,20.

Інтернет-ресурси: 1,2.

Тема 9. Середньовічна культура Західної Європи.

Середньовіччя як культурологічне поняття. Проблема періодизації середньовічної культури європейців та народів Азії. Чотири субкультури Середньовіччя: релігійна, бюргерська, рицарська та народна. «Картина світу» середньовічної людини. Символізм у середньовічній культурі. Середньовічна алхімія.

Своєрідність європейської християнської культури. Християнські основи західноєвропейської культури середньовіччя. Освіта. Наука. Література. Мистецтво доби західноєвропейського середньовіччя. Архітектура як провідний вид мистецтва. Художні стилі в західноєвропейській середньовічній культурі. Особливості романського стилю. Готика.

Основні риси розвитку візантійської культури та мистецтва: теоцентризм і символізм. Формування канону в мистецтві Візантійської імперії. Візантійська архітектура. Храм св. Софії. Місце візантійської

культури між Заходом і Сходом. Культурна спадщина візантійської імперії.

Музеї світу: Австрія, Відень – Музей історії мистецтв.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5.

Додатковий: 2,3,5,7,8,10,14-17,19,20.

Інтернет-ресурси: 1,2.

Тема 10. Культура доколумбової Америки.

Міста-держави майя. Релігійні уявлення. Наукові знання. Архітектура та образотворче мистецтво. Розвиток літератури. Танці і музика майя. Побутова культура давніх майя. Великі міста Паленке та Ушмаль. Майя сьогодні.

Поява ацтеків. Релігійні та міфологічні погляди ацтеків. Теночтитлан. Суспільно-політичний устрій імперії ацтеків. Тольтекський міфологічний цикл. Побутове та повсякденне життя ацтеків. Сакральне мистецтво. Календар ацтеків.

Держава інків. Тупак Юпакі. Десять класів і два рівні життя. Голос закону. Зустріч з богами. Мистецтво інків – золоте та із золота. Загибель «золотої імперії». Елементи культури доколумбової Америки в культурі інших країн.

Музеї світу: Музей Метрополитен, Нью-Йорк, США.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5.

Додатковий: 2,3,5,7,8,10,14-17,19,20.

Інтернет-ресурси: 1,2.

Тема 11. Культура та мистецтво доби Відродження.

Формування та світоглядні засади Ренесансної культури. Розвиток ідей гуманізму, прагнення до розширення тем і сюжетів мистецтва, орієнтація на ідеал античності, антропоцентризм. Відродження в Італії. Його періодизація. Проторенесанс. (Дученто). Джотто як головна постать часу. Раннє Відродження (Кватроченто). Його засновниками: Мазаччо, скульптор Донателло, архітектор Брунелескі.

Значення Флоренції як мистецького центру XV ст. Головні художні проблеми та їх рішення (простір, перспектива, пластичний об'єм). Майстри кватроченто: П'єтро делла Франческо, Мантенья, Паллайола. Кристалізація архітектурних принципів Ренесансу в творчості Леона Батисти Альберті.

Сандро Боттичеллі як виразник духовного змісту епохи. Високе Відродження (Чинквеченто). Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело, Тиціан, Веронезе.

Головні риси творчості майстрів Пізнього Відродження. Захід гуманізму. Джакомо да Виньола. Творчість Андреа Палладіо та Тинторетто.

Відродження у Нідерландах. Загальна характеристика живопису Північного Відродження. Демократизм нідерландського живопису. Риси фольклору, фантастики, гротеску. Увага до зображення природи, перевага характерного над типовим. Поява масляного живопису. Ян ван Ейк. Гентський вівтар Хуго ван дер Гуса. Нідерландській живопис рубежу XV-XVI ст: творчість Ієроніма Босха та Пітера Брейгеля Старшого (Мужицького). Особливості Північного Відродження. Мистецтво Відродження та маньєризму країн Півночі.

Відродження у Німеччині. Соціально-політичні обставини розвитку художньої культури у Німеччині. Мистецтво доби реформації. Гутенберг та розвиток мистецтва книги. Маттіас Грюневальд «Ізенхеймський вівтар». Експресія драматичних релігійних образів, традиції готики і початок ренесансного світовідчуття. Лукас Кранах. Альбрехт Дюрер як виразник ідеалів ренесансу.

Музеї світу: Лувр, Париж, Франція.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5.

Додатковий: 3,5,7,8,10,14,16,17,19,20.

Інтернет-ресурси: 1,2.

Тема 12. Культура епохи бароко.

Соціально-економічні основи західноєвропейської культури XVII ст. Реформація в історії європейської культури; цінності протестантської культури. Новоевропейська ментальність та головні засади культури Просвітництва. Головні ідеї Просвітництва у літературі.

Стильові й жанрові особливості мистецтва XVII століття. Типові риси естетики бароко. Духовно-естетичний пафос бароко. Стиль рококо як синтез найпотаємніших переживань людини. А. Ватто і Ф. Буше як представники живопису та графіки стилю рококо. Роль бароко у розвитку музики. Бароко в Італії. М. да Караваджо як реформатор живопису. Дегероїзація релігійних образів. Архітектура. Л. Берніні Собор Св. Петра у Римі. Барроміні.

Фламандське та голландське мистецтво. «Золоте століття» іспанського живопису: теми, герої, жанри. Поява пейзажу як

самостійного жанру. Специфічні риси іспанської національної художньої культури XVII ст.: Ель Греко, Веласкес.

Фламандська і голландська школа живопису XVII ст. Творчість Рубенса як лідера живопису бароко. Формування реалістичної школи мистецтва у Голландії. Рембранд і Вермеер Дельфтський.

Музеї світу: Ватикан, Рим, Італія.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5.

Додатковий: 3,4,5,7,8,10,11,14,16,17,19,20.

Інтернет-ресурси: 1,2.

Тема 13. Західноєвропейська культура та мистецтво XVIII ст.

Художні стилі в Європейській культурі XVIII ст. та їх смислова перспектива.

Розвиток класицизму в літературі. Інтелектуальний герой класичної літератури. Особливості архітектури у стилі класицизм. Скульптура в епоху розвитку класицизму. Класична художня культура. Драматургія епохи класицизму. Вплив класицизму на музичне життя. Нові музичні форми: симфонія та опера Новації у театральному житті.

Героїчний класицизм та портрет людини доби революції у творчості Давіда. Англійське мистецтво XVIII ст. Просвітництво Вільяма Хогарта. Англійській портрет і його значення у розвитку портретного мистецтва Європи. Томас Гейнсборо і Джошуа Рейнольдс. Поєднання рис світської парадності з влучністю психологічної характеристики. Заснування в Лондоні Королівської Академії мистецтв (1768). Мистецтво Італії в XVIII ст. Мистецтво у Венеції. Дж. Б. Тьєполо, президент Венеціанської академії мистецтв, продовжувач традицій барокової монументального живопису. Розписи Великого залу палаццо Лабіа у Венеції. Міський пейзаж Венеції (ведута): творчість Белотто, Каналетто, Гварді.

Особливості ампіру. Архітектурні та скульптурні пам'ятки у стилі ампір. Класицизм в архітектурі Франції другої половини XVIII ст.. Теорія та художня практика класицизму у Франції. Архітектура. Головні будови та майстри: Франсуа Мансар, Луї Лево, Жюль Ардуен Мансар, А. Ленотр. Східний фасад Лувра, палац і парк Версаля як твори що презентують французький класицизм. Творчість Н. Пуссена та Клода Лоррена.

Музеї світу: Британський музей, Лондон, Велика Британія.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5.

Додатковий: 3,4,5,7,8,10,11,14,16,17,19,20.

Інтернет-ресурси: 1,2.

Тема 14. Західноєвропейська культура та мистецтво XIX ст.

Індустріальна цивілізація і культура. Становлення індивідуалістичної культури індустріального суспільства. Художня культура XIX ст. як віддзеркалення світоглядного розмаїття.

Нові мистецькі течії: від романтизму до декадансу. Романтизм як світосприйняття та напрямок в мистецтві. Французька школа живопису романтизму: Ежен Делакруа та Теодор Жеріко. Представники романтичної літератури: Віктор Гюго, Жорж Санд, Александр Дюма-батько, Генріх Гейне, Дж. Байрон. Розвиток реалізму в західноєвропейському мистецтві. Натуралізм. Трансформація стильових течій у західноєвропейській культурі у другій половині XIX ст. Мистецтво імпресіонізму та постімпресіонізму. Клод Моне - провідний представник імпресіонізму. Унікальність та загадка творчості Ван Гога. Космогонічні пейзажі У. Блейка і У. Тернера.

Епохальні відкриття в науці XIX ст. Розвиток музичного мистецтва. Творчість Шопена. Верді – кульмінація оперного мистецтва Італії. Моцарт, Бах, Бетховен.

Музеї світу: Дрезденська картинна галерея або Галерея старих майстрів, Дрезден, Німеччина.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5.

Додатковий: 3,4,5,7,8,10,11,14,16,17,19,20.

Інтернет-ресурси: 1,2.

Тема 15. Модерн та авангард.

Причини та передумови появи стилю «модерн». Естетика модерну. Модерн як феномен поєднання естетичних напрямів. Архітектура модерну. Творчість каталонського архітектора Антоніо Гауді. Особливості скульптури модерну: Огюст Роден. Модерністські напрямки в мистецтві першої половини XX ст. Розмаїття стильових напрямків в мистецтві авангарду. Фовізм у творчості Анрі Матісса. Внесок символістів у розвиток культури.

Кубізм: творчість Жоржа Брака та Пабло Пікассо. Футуризм: У.Боччоні, Н.Карра, Дж.Северіні, Дж.Балла. Конструктивізм. Абстракціонізм у творчості В. Кандинського та П. Мондріана. Експресіонізм. Дадаїзм. Сюрреалізм Сальвадора Далі. Шедеври генія Амадео Модільяні. Вплив неєвропейської культури на естетику модернізму. Африканська скульптура і мистецтво у кубізмі.

Суспільно-політичні чинники розвитку культури Європи та Америки після Першої світової війни. Література «втраченого покоління».

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5.

Додатковий: 3,4,5,7,8,10,11,14,16,17,19,20.

Інтернет-ресурси: 1,2.

Тема 16. Провідні тенденції розвитку сучасної світової культури. Постмодерн.

Наростання кризових явищ в культурі глобалізованого світу. Дегуманізація культури та її прояви в мистецтві ХХ ст. Художній світ техногенної цивілізації. Концептуалізм – аналітичність і дематеріалізація мистецтва. Феномен кіномистецтва. Психологічний реалізм кіномистецтва Фелліні і Бергмана. Експансія американської «маскультури». Проблема культурного відчуження: поляризація відношень «елітарна культура - народна культура».

Характерні риси постмодерну та їх прояви в культурі. Постмодернізм як плюралізм стильових напрямків в мистецтві. Йозеф Бойс - основоположник постмодернізму і перформанса.

Реалізація постмодерністської моделі світу в літературі, образотворчому мистецтві, театрі, кіно. Умберто Еко - відомий італійський учений і письменник сучасного постмодернізму.

Архітектура постмодерну. Хай-тек Кендзо Танге та Ренцо Піано. Цифрове мистецтво: нет-арт, цифрова арт-інсталяція і віртуальна реальність. Інтер-медіа і мульти-медіа. Telematic Art. Апропріаційн-арт і нео-концептуальне мистецтво.

Музеї світу: Музей сучасного мистецтва (МоМА), Нью-Йорк, США, Музей Гуггенхайма, Більбао, Іспанія.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5.

Додатковий: 3,4,5,7,8,10,11,14,16,17,19,20.

Інтернет-ресурси: 1,2.

Тема 17. Місце та роль України в розвитку світової культури.

Роль і місце української культури в світовому культурному процесі. Українська культура як цілісна система. Культурна спадщина України як

складова світової культурної спадщини. Об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні.

Музична україністика в контексті світової культури. Національна музична академія як об'єкт світової культури. Постаті М. Лисенка та Б. Лятошинського в європейському культурному просторі. Творчий доробок М. Леонтовича та його обробка «Щедрик» (англ. «Ukrainian Call Carol, Ukrainian Carol of the Bells») – найвідоміша у світі українська різдвяна мелодія. Соломія Крушельницька – найвидатніша співачка світу. А. Кос-Анатольський – феномен української камерно-вокальної музики. «Піаніст ХХ століття» С. Ріхтер – перший український піаніст удостоєний премії «Греммі». Міжнародний конкурс скрипалів ім. Д. Ойстраха в Одесі. Музичний конкурс «Eurovision» в Україні. Національна школа вокального мистецтва: А. Солов'яненко, Д. Гнатюк, Н. Яремчук, Б. Руденко, Є. Мірошниченко.

Українське кіно у світі. О. Довженко і С. Параджанов – класики українського та світового кінематографу. «Земля» - найвідоміший український фільм, визнаний шедевром світового кіномистецтва. «Тіні забутих предків» - фільм, що отримав 39 міжнародних нагород. Легенди українського театру і кіно світового значення: І. Миколайчук, Б. Ступка, К. Степанков та інші. Odessa International Film Festival – «східноєвропейські Канни», фестиваль «Молодість» та інші.

Образотворче мистецтво України в світовій культурній спадщині: К. Малевич, Д. Бурлюк, О. Богомазов, О. Екстер. Творчість О. Мурашка та М. Пимоненка – скарбниця українського та світового мистецтва. К. Білокур - майстер народного декоративного живопису. «Наївне мистецтво» М. Приймаченко, що підкорило світ. Марія Башкірцева та Софія Левицька – українки, чий талант скорив Париж. Феномен українського художника-примітивіста Никифора Дровняка та його світове визнання. Геній сучасності художник Іван Марчук. Топ найвідоміших сучасних українських митців: А.Криволап, Б. Михайлов, О. Ройтбурд, В. Цаголов, О. Тістол, І. Чічкан, О. Мась, О. Пінчук.

Національна скульптура у світовій спадщині: Й. Пінзель. О. Архипенко.

Відомі науковці України світового значення: Юрій Дрогобич (Котермак), І. Сікорський, О. Антонов, С. Уточкін, Євген та Борис Патони, М. Амосов. Українська космонавтика: С. Корольов, В. Челомей, М. Янгель, Ю. Кондратюк, Л. Каденюк та інші.

Нобелівські лауреати - вихідці з України: Ілля Мечников, Зельман Ваксман, Семен Кузнець, Георгій Харпак, Шмуель Агнон.

Творчі особистості українського походження за кордоном: Серж Лифар, Володимир Горовиць, Квітка Цісик, Енді Уорхол, Міла Куніс, Мілла Йовович та інші.

Українці зі світовим ім'ям: Стів Возняк – співзасновник компанії Apple, Макс Левчин – розробник системи платежів PayPal, Богдан Гаврилишин – відомий економіст, громадський діяч, меценат та інші.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5.

Додатковий: 3,4,5,7,8,10,11,14,16,17,19,20.

Інтернет-ресурси: 1,2.

IV. Список рекомендованих джерел

Основний

1. Історія світової та української культури: Підручник для вищих закладів освіти / В.А.Греченко, І.В.Чорний, В.А.Кушнерук, В.А.Режко. – К.: Лієра ЛТД, 2005. – 464 с.
2. *Культурологія: українська та зарубіжна культура: навч. посіб. / Закович М.М., Зязюн І.А. Семашко та ін.; за ред. М.М. Заковича – К.: Знання, 2007. – 567 с.*
3. *Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури / В.С. Полікарпов. – К.: Знання, 2000. – 359 с.*
4. Романенкова Ю.В. Історія пластичних мистецтв: навч. посіб. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2008. – 376 с.
5. *Яртись А.В. Лекції з історії світової та вітчизняної культури / А.В. Яртись, М.В. Мельник. – Львів: Світ, 2005. – 568 с.*

Додатковий

1. Алексієвець Л.М. Історія світової культури: навч. посіб. для студ. ВНЗ / Л. М. Алексієвець. - Ч. 2 : Від бароко до сучасності. - [Б. м.]: [б.в.], 2008. - 653 с.
2. *Багацький В.В. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ ст. / В.В. Багацький, Л.І. Кормич. – К.: Кондор, 2007. – 302 с.*
3. *Гаврюшенко, О. А. Історія культури : Навч.посібник / О.А. Гаврюшенко, В.М. Шейко, Л.Г. Тишевська ; Наук.ред.В.М.Шейко. — К. : Кондор, 2004. — 763с.*

4. *Богуцький Ю.П. Українська культура в європейському контексті / Ю.П. Богуцький, В.П. Андрущенко, Ж.О. Безвершук, Л.М. Новохатко. – К.: Знання, 2007. – 680 с.*
5. *Геник-Березовська З. Грані культур. Бароко, романтизм, модернізм / З. Геник-Березовська ; Пер. з чес. — К. : Гелікон, 2000. — 368с.*
6. *Корінний М.М. Короткий енциклопедичний словник з культури / М.М. Корінний, В.Ф. Шевченко. — К. : Україна, 2003. — 384с.*
7. *Історія світової культури: навч. посіб. / [М. В. Дедков та ін. ; під заг. ред. М. В. Дєдкова]. - Запоріжжя : Дике Поле, 2009. - 376 с.*
8. *Латигіна Н.А. Іслам: шлях крізь століття : монографія / Н.А. Латигіна. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 360 с.*
9. *Левчук Л.Т. Історія світової культури. Культурні регіони: навч. посібник для студ. гуманіт. спец. вузів / Л. Т. Левчук [та ін.]. - К. : Либідь, 1997. - 448 с.*
10. *Мировая художественная культура : От наскальных рисунков до киноискусства. — 2004. — Диск 1,2.*
11. *Павленко Ю. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. – К., 2000. – 228 с.*
12. *Перегида Є.В. Історія світової культури: навч. посіб. для студентів / Є. В. Перегида, О. О. Коцюбанська, І. О. Бурда. - Київ : КНУБА, 2016. - 143 с.*
13. *Сборник произведений Барокко [Электронный ресурс] : MP3; время звучания: 2 ч 12 мин / Бизнессофт. — 1 электрон. опт. диск (CD-ROM). — 2007.*
14. *Сіверс В.А. Історія світової культури: навч. посіб. / В. А. Сіверс. - Ч. 1, 2. - Київ : НАКККіМ, 2017.*
15. *Чумаченко Б.М. Вступ до культурології античності. Стародавня Греція: Навч. Посіб / Б.М. Чумаченко. – К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2003. – 100 с.*
16. *Шалагінов Б.Б. Зарубіжна література від античності до початку ХІХ ст. – К.: Академія, 2004. – 360 с.*
17. *Шейко, В. М. Історія світової культури : Навч.посібник / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко ; За ред.В.М.Шейко. — К. : Кондор, 2006. — 408с.*
18. *Шейко, В. М. Історія художньої культури : Підручник для студентів вищих навч.закладів мистецтв і культури.В 7-ми кн. Кн.3 : Середньовіччя.Відродження / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко. — Х. : ХДАК, 2001. — 190с.*
19. *Шейко, В. М. Історія художньої культури : Підручник для студентів вищих навч.закладів мистецтв і культури.В 7-ми кн. Кн.1 : Первісність.Стародавній світ / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко. — Х. : ХДАК, 1999. — 210с.*

20. Шейко, В. М. *Історія художньої культури : Підручник для студентів вищих навч.закладів мистецтва і культури. В 7-ми кн. Кн.2 : Візантія.Арабо-мусульманський світ.Китай.Японія* / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко. — Х. : ХДАК, 2001. — 182с.

Internet – ресурси

1. Яртись А.В. Лекції з історії світової та вітчизняної культури / А.В. Яртись, М.В. Мельник. – Львів: Світ, 2005. – 568 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://readbookz.com/books/210.html>